

Nr 55.

Ankom till riksdagens kansli den 29 maj 1921 kl. 4 e. m

Utlåtande, i anledning av väckt motion om åvägbringande av en lag angående skyldighet för de svenska storbankerna att offentligt framlägga uppgifter rörande av dem behärskade näringsföretag.

I en inom första kammaren av herr Wohlin väckt motion nr 125, som hänvisats till bankoutskottets förberedande behandling, har anförts och hemställts följande:

»Ett av huvuddragen i vårt lands ekonomiska utveckling under senare tid är de stora bankinstitutens och deras ledares samt dem närståendes fortgående förvärv av aktier i svenska näringsföretag samt växande inflytande över dessa genom tillsättande jämväl av industriföretagens ledning. Det fordom fria näringslivet, lett av framstående och oberoende män och banbrytare på skilda områden, förvandlas mer och mer till under storbankernas ledning stående monopolartade sammanslutningar. Näringsfrihetens livgivande impulser försvagas, industriföretagens av bankerna tillsatta chefer bliva ofta beroende och viljesvaga personer, känsliga för det nutida kapitalväldets synpunkter och önskningsar, och de dugliga och självständiga personligheterna draga sig alltmera tillbaka från arbetet i näringslivets tjänst. Inom ett endast till skenet demokratiskt samhälle uppväxer en oerhörd enskild makt, koncentrerad hos ett mindre antal finansmän och storfinansiella familjekonsortier, vilka genom den makt de besitta utöva ett icke alltid lyckligt inflytande till och med på rikets styrelse. Mot denna finansmakt synes den nutida arbetarrörelsen, som uppgiver sig kämpa för arbetareklassens

ekonomiska frigörelse, svag och maktlös, ja, många tecken och händelser under senare tid tyda på att även arbetarrörelsen resignerat inför det alltmera växande storbanksväldet. För att frigöra arbetareklassen tro sig dennas nuvarande ledare, uppfostrade i den judiska marxismens lärosatser, finna en utväg i »socialiseringen», som emellertid icke komme att leda till annat än att den internationellt färgade finansmakten under andra former behölle ledningen av det ekonomiska samhällslivet, samtidigt med att möjligheterna till en fri tävlan ytterligare inskränktes och det allmänna välståndet ginge tillbaka. Alltmera börjar ute i Europa insikten om nu antydda förhållanden vakna, och den utomordentligt stora fara, som storfinansens och socialismen i förening utgöra för de europeiska nationalstaterna och deras folk, har givit upphov till kraftiga varningsord från framsynta och folkligt lagda personligheter.

Med hänvisning till dessa hastigt nedskrivna, men på mångårig eftertanke byggda synpunkter tvekar jag icke taga steget att i förevarande, till den svenska riksdagen inlämnade motion hemställa, att riksdagen ville hos Kungl. Maj:t begära utarbetandet och framläggandet av en lag, enligt vilken var och en av de nuvarande svenska storbankerna ålägges att för offentligheten framlägga fullständiga uppgifter rörande av dem direkt eller indirekt behärskade näringsföretag av alla slag inom riket, till vägledning för det svenska folkets bedömande av det nutida ekonomiska samhällslivets verkliga struktur och beskaffenhet.»

Utskottet.

Till en början kan utskottet icke underlåta att framhålla, att det måste anses mindre lämpligt att i en inom riksdagen väckt motion, såsom här skett, uttala sig rörande vissa grupper av medborgare.

Beträffande härefter själva saken har utskottet funnit åtskilligt av vad i motionen anförts värt beaktande. Det torde nämligen icke kunna förnekas, att det kan vara av betydelse att äga tillgång till sådana uppgifter, som i motionen avses. Utskottet anser sig emellertid icke böra ingå i bedömande av huru detta bör ske, men föreställer sig utskottet, att frågan lämpligen skulle kunna överlämnas till den av Kungl. Maj:t den 22 juni 1920 tillsatta trustlagstiftningskommittén, som har till uppdrag att avgiva förslag till en provisorisk lagstiftning rörande undersökning och kontroll över truster och andra monopolistiska sammanslutningar inom produktion, handel och transportväsende.

Aberopande vad sålunda anförts får utskottet hemställa,

att riksdagen, i anledning av förevarande motion, må i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla, att Kungl. Maj:t ville uppdraga åt trustlagstiftningskommittén att, där denna så finner vara av behovet påkallat, undersöka, huruvida och i vad mån uppgifter, belysande förhållandet mellan näringslivet och de större bankerna inom landet, i vidare omfattning än hittills må kunna offentliggöras.

Stockholm den 29 maj 1921.

På bankoutskottets vägnar:

EMIL KRISTENSSON.

Vid detta ärendes slutbehandling hava närvarit:

av första kammaren: herrar *Gustafsson* *) *Öhngren*, *Vindahl*, *Johansson* i *Friggeråker*, *) *Wigforss*, *Wallés*, *Söderbom* och *Andersson* i *Hägelåkra* samt
av andra kammaren: herrar *Kristensson*, *Gustafsson* i *Örebro* *) *Janson* i *Kungsör*, *) *Ryberg*, *Wikström*, *Olsson* i *Berg*, *) *Kloo* *) och *Höglund*. *)

*) Ej närvarande vid utlåtandets justering.